Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
JULIANE KOKOTT
föredraget den 3 september 2020 [1]

Mål C-445/19

Viasat Broadcasting UK Ltd
mot
TV2/Danmark A/S,
Konungariket Danmark

(begäran om förhandsavgörande från (Østre Landsret, Danmark)

”Begäran om förhandsavgörande – Statligt stöd – Allmännyttiga radio- och tv-företag – Artikel 106.2 FEUF – Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse – Stöd förenligt med den inre marknaden – Rättsföljder – Artikel 108.3 FEUF – Underlåtenhet att anmäla – Skyldighet att betala ränta på rättsstridigt statligt stöd – Konkurrensfördel genom rättsstridigt genomförande av stöd – Belopp som ska beaktas vid beräkning av räntan”

I. Inledning

1. Den aktuella begäran om förhandsavgörande avser återigen finansieringen av public service-sändningar i Danmark genom statligt stöd som redan varit föremål för flera avgöranden i unionsrätten. Av dessa avgöranden framgår att statliga finansieringsåtgärder till förmån för TV 2/Danmark A/S (nedan kallat TV 2) utgör stöd som är förenligt med den inre marknaden. [2]

2. Finansieringsåtgärderna anmäldes emellertid inte till kommissionen innan de genomfördes. Frågan i det nationella förfarandet är nu om mottagaren av det formellt rättsstridiga stödet måste betala ränta till Danmark fram till dess att kommissionen godkänner stödet. Kommissionen har valt att kalla detta för ränta på rättsstridigt statligt stöd. [3]

3. Skyldigheten att betala ränta på rättsstridigt statligt stöd gäller i princip också i situationer då stödet inte måste återbetalas eftersom det är förenligt med den inre marknaden. [4] I förevarande mål har dock TV 2 och Danmark med stöd av Nederländerna och Österrike invänt mot att stödet i fråga utgör en ersättning för tillhandahållandet av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, vilket även påverkar skyldigheten att betala ränta på rättsstridigt statligt stöd.

1 Originalspråk: tyska.

2 Dom av den 8 mars 2017, Viasat Broadcasting UK/kommissionen (C-660/15 P, EU:C:2017:178), dom av den 9 november 2017, TV2/Danmark/kommissionen (C-649/15 P, EU:C:2017:835), dom av den 9 november 2017, kommissionen/TV2/Danmark (C-656/15 P, EU:C:2017:836), och dom av den 9 november 2017, Viasat Broadcasting UK/TV2/Danmark (C-657/15 P, EU:C:2017:837).

3 Punkt 39 ff. Kommissionens tillkännagivande om nationella domstolars tillämpning av reglerna om statligt stöd (EUT C 85, 2009, s. 1).

4 Dom av den 12 februari 2008, CELF och Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, punkterna 52 och 55 samt punkt 1 i domslutet).

II. Tillämpliga bestämmelser

4. Artikel 16 i rådets förordning (EU) 2015/1589 av den 13 juli 2015 om genomförandebestämmelser för artikel 108 FEUF [5] (nedan kallad förordning nr 2015/1589) innehåller regler om återkrav av stöd. Artikel 16.2 har följande lydelse: [6]

”Det stöd som ska återkrävas enligt ett beslut om återkrav ska innefatta ränta med en lämplig räntesats som fastställs av kommissionen. Räntan ska betalas från det datum då det rättsstridiga stödet stod till stödmottagarens förfogande till det datum då det har återbetalats.”

III. Bakgrund och förfarandet i målet vid den nationella domstolen

5. Den statliga finansieringen av det danska allmännyttiga radio- och tv-bolaget TV 2 från år 1995 till år 2002 var föremål för flera administrativa och rättsliga förfaranden.

6. Under den aktuella perioden erhöll TV 2 utöver licensavgifter inkomster från försäljning av reklamutrymme på TV. Dessa intäkter genererades tidvis från det oberoende statsägda bolaget TV 2 Reklame A/S och vinsterna överfördes dels till TV 2 via en fond, dels direkt till TV 2.

7. Radio- och tv-bolaget TV 2 består av nio oberoende bolag: åtta regionala tv-kanaler och ett bolag som är nationellt verksamt. TV 2 var under den aktuella perioden enligt lag skyldigt att producera nationella och regionala TV-program och att sända dem i de nationella och regionala tv-kanalerna.

8. De regionala tv-kanalerna genererade inga egna inkomster utan finansierades av TV 2, vilket TV 2 enligt lag var skyldigt att göra.

9. Danmark anmälde inte finansieringen genom licensavgifter och reklamintäkter till kommissionen. Efter att domstolen ogiltigförklarat ett första beslut från kommissionen från år 2004, [7] beslutade kommissionen efter en ny prövning år 2011 [8] (nedan kallat beslut TV 2 II) att åtgärderna för att finansiera TV 2 under åren 1995 till 2002 utgjorde stöd som stod i strid med artikel 108.3 FEUF men som däremot avseende det sammanlagda beloppet var förenligt med den inre marknaden enligt artikel 106.2 FEUF. Detta beslut har EU-domstolen fastställt slutligt. [9]

10. Baserat på underlåtenheten att anmäla det aktuella stödet begär nu sökanden i det nationella förfarandet, Viasat Broadcasting UK Ltd (nedan kallat Viasat) att domstolen ska slå fast att TV 2 ska betala ränta på rättsstridigt statligt stöd uppgående till 1 746 300 000 danska kronor (DKK) (cirka 234 623 606 euro) för perioden från utbetalningen av stödet till kommissionens slutgiltiga beslut angående förenligheten med den inre marknaden år 2011.

11. Grunden för beräkningen av räntekravet är summan av de finansieringsåtgärder som bedömts utgöra stöd, vilket alltså även inkluderar de belopp som TV 2 erhållit i form reklamintäkter och de belopp som TV 2 överfört till sina regionala kanaler.

5 EUT L 248, 2015, s. 9.

6 Förordning nr 2015/1589 trädde i kraft den 14 oktober 2015 och ersatte rådets förordning (EG) nr 659/1999 av den 22 mars 1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget (EGT L 83, 1999, s. 1) och artikel 14.2 är ordagrant överförd till den nya artikel 16.2.

7 Dom av den 22 oktober 2008, TV2/Danmark m.fl./kommissionen (T-309/04, T-317/04, T-329/04 och T-336/04, EU:T:2008:457).

8 Beslut KOM 2011/839/EU av den 20 april 2011 (EUT L 340, 2011, s. 1).

9 Dom av den 8 mars 2017, Viasat Broadcasting UK/kommissionen (C-660/15 P, EU:C:2017:178), dom av den 9 november 2017, TV2/Danmark/kommissionen (C-649/15 P, EU:C:2017:835), dom av den 9 november 2017, kommissionen/TV2/Danmark (C-656/15 P, EU:C:2017:836), och dom av den 9 november 2017, Viasat Broadcasting UK/TV2/Danmark (C-657/15 P, EU:C:2017:837).

12. TV 2 har bestritt kravet. TV 2:s uppfattning är att det i ett fall som det aktuella, när ett stöd som inte anmälts till kommissionen utgör en kompensation för tillhandahållandet av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och som enligt artikel 106.2 FEUF är förenligt med den inre marknaden och därför inte måste återbetalas, så ska ränta på rättsstridigt statligt stöd inte debiteras. TV 2 grundar sig huvudsakligen på att artikel 106.2 FEUF i sådana fall skulle stå i strid med underrättelse- och standstill-skyldigheterna som följer av artikel 108.3 FEUF och att ränteförpliktelsen i vart fall är kopplad till förekomsten av en faktisk oberättigad fördel, som inte finns i det aktuella fallet.

IV. Begäran om förhandsavgörande och förfarandet vid domstolen

13. Genom beslut av den 29 maj 2019, som inkom till domstolen den 6 juni 2019, har Østre Landsret (Appellationsdomstolen för region öst, Danmark) i enlighet med artikel 267 FEUF ställt följande tolkningsfrågor till domstolen:

”1. Gäller skyldigheten för en nationell domstol att ålägga en stödmottagare att betala ränta på rättsstridigt statligt stöd (jämför domen i målet CELF) även i ett fall som i det förevarande, där det rättsstridiga stödet utgjorde ersättning för fullgörandet av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som därefter konstaterats förenliga med den inre marknaden i enlighet med artikel 106.2 FEUF, och godkännandet meddelats mot bakgrund av den sammantagna ekonomiska situationen för det allmännyttiga bolaget, inklusive dess kapitaltäckning?

2. Gäller skyldigheten för en nationell domstol att ålägga en stödmottagare att betala ränta på rättsstridigt statligt stöd (se domen i målet CELF) även belopp som i ett sådant fall som det förevarande överförts från stödmottagaren till närstående företag på grund av en allmännyttig förpliktelse men som genom ett slutgiltigt beslut av kommissionen klassificerats som en fördel för stödmottagaren i enlighet med artikel 107.1 FEUF?

3. Gäller skyldigheten för en nationell domstol att ålägga en stödmottagare att betala ränta på rättsstridigt statligt stöd (se domen i målet CELF) även för statligt stöd som stödmottagaren i ett sådant fall som det förvarande erhållit från ett statligt kontrollerat bolag och sistnämnda företags medel delvis härrör från försäljning av stödmottagarens tjänster?”

14. Vid förfarandet i EU-domstolen har Viasat, TV 2, Konungariket Danmark, Konungariket Nederländerna, Republiken Österrike och Europeiska kommissionen yttrat sig skriftligen, och även skriftligen besvarat ytterligare frågor från EU-domstolen.

V. Rättslig bedömning

15. Den hänskjutande domstolen har genom dessa tre frågor sökt klarhet i om och i så fall i vilken utsträckning TV 2 måste betala ränta på rättsstridigt statligt stöd på grund av underlåtenheten att anmäla stödet till kommissionen för perioden från genomförandet av stödet till kommissionens slutgiltiga beslut år 2011.

16. Inom ramen för den första frågan måste det klargöras om skyldigheten att betala ränta på rättsstridigt statligt stöd, med utgångspunkt i underlåtenheten att anmäla stödet (se under A), även gäller för stöd som mottagits utan förhandsanmälan men som beviljats i enlighet med artikel 106.2 FEUF (se under B). Den andra och tredje frågan, som bör prövas tillsammans, avser de belopp som ska beaktas vid beräkningen av räntan på det rättsstridiga statliga stödet (se under C).

A. Inledande anmärkning

17. Ett stöd är formellt rättsstridigt om det genomförs i strid med förfarandebestämmelsen i artikel 108.3 FEUF.[10] Artikel 108.3 FEUF är en del av det kontrollsystem som inrättats genom FEUF avseende statligt stöd. Medlemsstaterna är enligt detta system skyldiga att underrätta kommissionen om alla åtgärder som innebär att stödåtgärder i den mening som avses i artikel 107.1 FEUF införs eller ändras, och medlemsstaterna får enligt artikel 108.3 tredje meningen FEUF inte genomföra en sådan åtgärd förrän kommissionen slutgiltigt har beslutat om åtgärden.[11]

18. Dessa anmälnings- och standstill-skyldigheter ska säkerställa att effekterna av ett stöd inte inträder innan kommissionen inom en skälig tidsperiod kunnat undersöka projektet i detalj och vid behov inleda ett formellt granskningsförfarande.[12] Detta ska säkerställa att ett stöd som är oförenligt med den inre marknaden aldrig genomförs.[13]

19. Det finns undantag från denna princip. I artikel 3 förordning (EU) nr 651/2014[14] undantas sådant stöd som uppfyller kraven i förordningen från kraven som ställs i artikel 108.3 FEUF. Samtidigt betonas i det sjunde skälet i förordningen att det endast rör sig om undantagsfall och klargör att allt annat stöd omfattas av artikel 108.3 FEUF.

B. Den första tolkningsfrågan

20. Med sin första fråga har Østre Landsret (Appellationsdomstolen för region öst) i huvudsak sökt klarhet i om de nationella domstolarna är skyldiga att förplikta mottagaren av ett rättsstridigt stöd att betala ränta på rättsstridigt statligt stöd även om kommissionen därefter i enlighet med artikel 106.2 FEUF gjort bedömningen att stödet är förenligt med den inre marknaden eftersom det utgjorde ersättning för tillhandahållandet av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och att stödet därför inte måste återbetalas.

21. Därmed knyter den första frågan an till domen i målet CELF.[15] I den domen fastställde EU-domstolen att ränta på rättsstridigt statligt stöd ska betalas om ett statligt stöd utbetalats i strid med anmälningsplikten men sedan förklarats förenligt med den inre marknaden i enlighet med artikel 107.3 FEUF.[16] Det ska alltså klargöras om grunden för att ett stöd anses vara förenligt med den inre marknaden påverkar skyldigheten att betala ränta på rättsstridigt statligt stöd.

1. Princip: Skyldigheten att betala ränta gäller endast vid formellt rättsstridigt stöd

22. Skyldigheten att betala ränta på rättsstridigt statligt stöd enligt sekundärrätten följer av artikel 16.2 i förordning (EU) nr 2015/1589 och ursprungligen av artikel 14.2 i förordning (EU) nr 659/1999.[17] Denna regel hänför sig explicit endast till situationen att stödet inte är förenligt med den inre marknaden och därför måste återbetalas. Ränta ska betalas under den period som stödet varit rättsstridigt, det vill säga från genomförandet av stödet fram till kommissionens slutgiltiga beslut.

10 Artikel 1 f i förordning 2015/1589.

11 Dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 56 och där angiven rättspraxis).

12 Dom av den 14 februari 1990, Frankrike/kommissionen (C-301/87, EU:C:1990:67, punkt 17) och dom av den 12 februari 2008, CELF och Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, punkt 36).

13 Dom av den 12 februari 2008, CELF och Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, punkt 47).

14 Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (EUT L 187, 2014, s. 1).

15 Dom av den 12 februari 2008, CELF och Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79).

16 Dom av den 12 februari 2008, CELF och Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, punkt 55).

17 Vid den aktuella tidpunkten gällde förordning (EG) nr 659/1999. Den ersattes genom förordning (EU) 2015/1589 och regleringen av olaglig ränta har överförts ordagrant.

23. I domen i målet CELF slog EU-domstolen emellertid fast att skyldighet att betala ränta på rättsstridigt statligt stöd även gäller om stödet är förenligt med den inre marknaden i enlighet med artikel 107.3 FEUF och inte återkrävs. [18]

24. Denna praxis bör i princip gälla samtliga rättsstridiga stöd som är förenliga med den inre marknaden, oavsett skälet till att de är förenliga med den inre marknaden. I den mån den danska regeringen och den nederländska regeringen argumenterar att domen i målet CELF inte ska beaktas på grund av att grunderna för att de rättsstridiga stöden med avseende på tjänster av allmänt ekonomiskt intresse är förenliga med den inre marknaden skiljer sig åt, kan dessa invändningar inte godtas.

25. Utgångspunkten för skyldigheten att betala ränta är nämligen ett åsidosättande av förfarandebestämmelsen i artikel 108.3 FEUF. En överträdelse av förfarandebestämmelsen är vid handen om anmälnings- och standstill-skyldigheterna har åsidosatts, oavsett om stödet är förenligt med den inre marknaden eller inte. Förfarandet som anmälnings- och standstill-skyldigheterna är en del av syftar till att göra det möjligt att avgöra om åtgärden utgör ett stöd och om det i sådant fall är förenligt med den inre marknaden. Av denna anledning aktualiseras förutsättningarna i artikel 108.3 FEUF tidsmässigt före beslutet om förenligheten.

26. Enligt praxis innebär inte kommissionens slutgiltiga beslut om förenlighet att överträdelsen av förbudet i artikel 108.3 FEUF undanröjs [19] och påverkar alltså inte bedömningen av om stödet är rättsstridigt. En annan tolkning skulle främja ett åsidosättande av artikel 108.3 tredje meningen FEUF och göra bestämmelsen overksam i praktiken. [20] Om underlåtenheten att uppfylla artikel 108.3 FEUF avseende en viss stödplan, oavsett om den är förenlig med den inre marknaden eller inte, inte medförde någon större risk eller någon strängare påföljd än om bestämmelsen hade uppfyllts, skulle medlemsstaternas faktiska incitament att anmäla och avvakta ett beslut om förenligheten kraftigt minska – liksom, till följd härav, omfattningen av kommissionens kontroll. [21]

27. Dessutom skulle en sådan tolkning innebära en förskjutning av behörighet. I kontrollsystemet inom ramen för bestämmelserna om statligt stöd ankommer det på de nationella domstolarna att skydda de enskildas rättigheter mot en eventuell överträdelse av artikel 108.3 FEUF och vid behov att eliminera effekterna av det rättsstridiga stödet. [22] Det ankommer på kommissionen att göra bedömningen av om en stödåtgärd är förenlig med den inre marknaden. [23] Om kommissionens positiva beslut resulterade i att förfarandeöverträdelsen inte längre ansågs föreligga skulle kommissionen också indirekt besluta om rättsförluster för enskilda konkurrenter till stödmottagaren [24] och på så vis eliminera deras rättsliga skydd vid de nationella domstolarna.

18 Dom av den 12 februari 2008, CELF och Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, punkt 52).

19 Dom av den 21 november 1991, Féderation nationale du commerce extérieur des produits alimentaires och Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon (C 354/90, EU:C:1991:440, punkt 16), och dom av den 12 februari 2008, CELF och Ministre de la Culture et de la Communication (C 199/06, EU:C:2008:79, punkt 40).

20 Dom av den 21 november 1991, Féderation nationale du commerce extérieur des produits alimentaires och Syndicat national des négociants et transformateurs de saumon (C 354/90, EU:C:1991:440, punkt 16), och dom av den 12 februari 2008, CELF och Ministre de la Culture et de la Communication (C 199/06, EU:C:2008:79, punkt 40).

21 Dom av den 5 oktober 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich (C-368/04, EU:C:2006:644, punkt 42).

22 Dom av den 5 oktober 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich (C 368/04, EU:C:2006:644, punkterna 38 och 44), och dom av den 12 februari 2008, CELF och Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, punkterna 38, 41 och 46).

23 Dom av den 5 oktober 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich (C-368/04, EU:C:2006:644, punkt 38), och dom av den 12 februari 2008, CELF och Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, punkt 38).

24 Jämför dom av den 5 oktober 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich (C-368/04, EU:C:2006:644, punkt 41).

28. Av ovanstående följer att förfarandeöverträdelsen kvarstår oavsett om stödet är förenligt med den inre marknaden eller inte. Som EU-domstolen betonat inte minst i domen i målet CELF krävs i unionsrätten att de nationella domstolarna vidtar de åtgärder som behövs för att på ett effektivt sätt undanröja effekterna av rättsstridigheten. [25]

29. I domen i målet CELF konstaterade EU-domstolen att betalning av ränta på rättsstridigt statligt stöd var ett effektivt sätt att undanröja nämnda effekter, [26] eftersom de nationella domstolarna särskilt ska skydda enskildas rättigheter från överträdelser till följd av ett rättsstridigt stöd. [27]

30. Överträdelser av standstill-skyldigheten resulterar i en konkurrensfördel för mottagaren av det rättsstridiga stödet, vilket innebär en rättsförlust för tredje part som är verksam på samma marknad. Konkurrensfördelen kan vara av finansiell karaktär eftersom det måste antas att mottagaren av stödet fått del av stödet under det pågående granskningsförfarandet och avbrytandet av stödutbetalningen borde ha utförts på ett annat sätt. För leverantörer av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse bör detta vanligtvis ske i form av ett lån med ränta som omfattas av sedvanliga räntekrav på marknaden. [28] Även om det är vanligt förekommande att de statliga bolag som är aktiva inom dessa områden kan finansieras genom kapitaltillskott av staten, utgör ett marknadsmässigt lån ett finansieringsalternativ som inte finns inom ramen för lagstiftningen om statligt stöd och det görs därmed tillgängligt *ad hoc* utan ett tidigare administrativt förfarande.

31. Konkurrensfördelen med att stödet genomförs i förtid består också i att stödmottagarens konkurrenter utsätts för effekterna av ett stöd som är förenligt med den inre marknaden tidigare än om de skulle behövt acceptera att förfarandet hade följts, och därigenom förbättras stödmottagarens konkurrensställning gentemot andra marknadsaktörer under rättsstridighetsperioden. [29]

32. Denna konkurrensfördel, som EU-domstolen konstaterat i förhållande till en marknad som inte är relaterad till tjänster av allmänt intresse, gynnar även leverantörer av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Artikel 14 FEUF och artikel 106.2 FEUF klargör att konkurrens i princip finns på detta område och att det är önskvärt med konkurrens. Sist men inte minst visar sakomständigheterna i det aktuella fallet att denna bedömning motsvarar verkligheten på marknaden för radio- och tv-sändningar. Viasat, som privat bolag, konkurrerar med det statliga bolaget TV 2. Bolaget som anförtrotts tillhandahållandet av tjänster har alltså en konkurrensställning som gynnas av att bolaget redan har ekonomiska resurser för programplanering vid en tidpunkt då kommissionen ännu inte har beslutat om stöd. Inom tv-branschen torde sådana medel att vara av intresse, särskilt beträffande konkurrensen om exklusiva sändningsrättigheter.

33. Mot denna bakgrund bör TV 2:s, den danska regeringens och den nederländska regeringens invändningar att TV 2 i det aktuella fallet genom det i förtid genomförda stödet inte fått någon oberättigad fördel eller att det i vart fall hade behövts fastställas om så var fallet vid en enskild prövning, avslås. Till stöd för invändningen har de berörda parterna anfört att TV 2 genom stödet inte överkompenserats, vilket även ska beaktas vid bedömningen av följden av genomförandet av stödet i förtid.

34. Fördelen med tillgång till stödet i förtid till följd av en förfarandeöverträdelse som det redogörs för i punkten 31 ovan kan dock inte hindra invändningen som tematiskt avser frågan om stödets förenlighet med den inre marknaden och som knyter an till artikel 107.1 FEUF. Den faktiska konkurrensfördelen måste skiljas från konkurrensfördelen som blir följden av det rättsstridiga

25 Dom av den 5 oktober 2006, Transalpine Ölleitung in Österreich (C-368/04, EU:C:2006:644, punkterna 47 och 48), och dom av den 12 februari 2008, CELF och Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, punkt 46).

26 Dom av den 12 februari 2008, CELF och Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, punkt 52).

27 Dom av den 12 februari 2008, CELF och Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, punkterna 38 och 39).

28 Dom av den 12 februari 2008, CELF och Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, punkt 51).

29 Dom av den 12 februari 2008, CELF och Ministre de la Culture et de la Communication (C-199/06, EU:C:2008:79, punkterna 50 och 51).

genomförandet. Även om den förstnämnda är en materiell förutsättning för ett stöd vars existens kommissionen måste bestämma på grundval av vissa kriterier, är den sistnämnda en konkurrensfördel som inte behöver fastställas genom en enskild prövning, eftersom tillgången till statliga medel innebär en bättre ställning gentemot potentiella konkurrenter och den består oavsett om kommissionen bedömer att åtgärden är förenlig med den inre marknaden eller inte. En åtgärd är berättigad endast om den är föremål för ett opartiskt förfarande. [30]

35. Mot denna bakgrund måste det stå klart att ett stöd som genomförts i strid med anmälnings- och standstill-skyldigheterna i enlighet med artikel 108.3 FEUF medför ränta på rättsstridigt statligt stöd, oavsett om stödet är förenligt med den inre marknaden eller inte, eftersom ett genomförande av stöd i förtid medför en oberättigad konkurrensfördel för stödmottagaren.

2. Inget undantag för stöd för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse

36. Frågan uppstår emellertid om förmånen som tillhandahållandet av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse enligt de europeiska fördragen innebär, särskilt enligt artikel 14 och artikel 106.2 FEUF, innebär att det behövs ett undantag från denna princip. TV 2 och den österrikiska regeringen har framfört invändningar i detta avseende. De har gjort gällande att artikel 108.3 FEUF, eller åtminstone ränteförpliktelsen, på grund av artikel 106.2 FEUF, i den utsträckning som normen eller skyldigheten hindrar tillhandahållandet av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, inte bör tillämpas.

37. Enligt artikel 106.2 FEUF ska bolag som getts i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse vara underkastade fördragens konkurrensregler, i den mån tillämpningen av dessa regler inte rättsligt eller i praktiken hindrar att de särskilda uppgifter som har tilldelats dem fullgörs.

38. Enligt artikel 14 FEUF ska unionen och medlemsstaterna, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 FEU och artiklarna 93, 106 och 107 FEUF och med beaktande av den betydelse som tjänster av allmänt ekonomiskt intresse har för unionens gemensamma värderingar och den roll som dessa tjänster spelar när det gäller att främja social och territoriell sammanhållning inom ramen för sina respektive befogenheter och inom fördragens tillämpningsområde, sörja för att sådana tjänster utförs på grundval av principer och villkor, särskilt ekonomiska och finansiella, som gör det möjligt för dem att fullgöra sina uppgifter.

39. Protokoll nr 26 om tjänster av allmänt intresse [31] och protokoll nr 29 om systemet för radio och tv i allmänhetens tjänst i medlemsstaterna [32] bekräftar dessa två bestämmelser. [33]

40. Skyldigheten att betala ränta vid formellt rättsstridiga stöd kan påverka målsättningen att garantera tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Det skulle vara oförenligt med denna målsättning och i förlängningen med de ovan nämnda bestämmelserna i primärrätten att permanent beröva mottagaren av stödet de medel som behövs för att kunna erbjuda dessa tjänster.

41. Artikel 106.2 FEUF öppnar för två möjligheter för att få bukt med förbudet mot statligt stöd avseende ekonomiskt stöd för denna typ av tjänster och att kunna sätta ränteförpliktelsen i rimligt förhållande till tillhandahållandet av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. För det första är enligt kriterierna i domen Altmark Trans [34] vissa statliga stöd inte sådant stöd som avses i artikel 107.1 FEUF och för det andra kan kommissionen godkänna stödåtgärder med avseende på stöd som inte uppfyller dessa kriterier.

30 Jämför dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar (C 349/17, EU:C:2019:172, punkt 98).

31 EUT C 83, 2010, s. 308.

32 EUT C 83, 2010, s. 312.

33 Dom av den 8 mars 2017, Viasat Broadcasting UK/kommissionen (C-660/15 P, EU:C:2017:178, punkterna 36 och 37).

34 Dom av den 24 juli 2003, Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg (C 280/00, EU:C:2003:415).

42. Om det på grund av ränteförpliktelsen uppstår ett finansieringsgap [35] i förhållande till tillhandahållandet av tjänsten kan medlemsstaten vid dessa särskilda stöd undersöka om tjänsteleverantören får sina kostnader för möjliggörandet att utföra de nödvändiga tjänsterna kompenserade av medlemsstaten enligt kriterierna i Altmark Trans-domen. I detta fall säkerställs tillhandahållandet av tjänster. Reglerna om statligt stöd förhindrar då inte betalning av räntekostnaderna.

43. Om åtgärden som kompenserar tjänsteleverantören för räntan inte uppfyller Altmark-kriterierna, kan den berörda medlemsstaten bevilja de nödvändiga medlen som stöd, vilket dock kräver att kommissionen godkänt det på förhand. [36] Detta stöd skulle enligt artikel 106.2 FEUF vara förenligt med den inre marknaden så länge den finansiella belastningen genom räntan rättsligt eller rent faktiskt förhindrar att tjänsterna tillhandhålls.

44. Mot denna lösning kan invändas att mottagaren av en godkänd betalning förpliktas att betala tillbaka en del av stödet i form av ränta – förmodligen enbart för att uppfylla de formella kraven i förfarandet – för att sedan återfå beloppet genom ett nytt stöd. Frågan uppstår då om upphävandet av ränteförpliktelsen för ett rättsstridigt men godkänt stöd för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse i vissa enskilda fall skulle motsvara de berörda parternas materiella rättsliga ställning bättre.

45. Ett sådant tillvägagångssätt kan dock inte godtas. För det första motsäger det fördelningen av kompetenser i reglerna om statligt stöd. ”Upphävandet” av olagliga räntor [37] utgör i praktiken ett antagande av samma stöd om kriterierna i Altmark Trans-domen inte följs. Prövningen av dess förenlighet med den inre marknaden enligt artikel 106.2 FEUF åligger endast kommissionen och kan inte ens i enskilda fall utföras av de nationella domstolarna.

46. Dessutom skyddar anmälnings- och standstill-skyldigheterna, vars effektivitet garanteras genom ränteförpliktelsen, utöver de angivna målen [38] även konkurrenternas rättigheter. Denna aspekt är inte obsolet om stödet visar sig vara förenligt med den inre marknaden och mottagaren får tillbaka räntan.

47. Konkurrenternas processuella rättigheter är särskilt viktiga inom ramen för det europeiska stödsystemet. För det första bidrar de till en effektiv kontroll av statliga stöd. För det andra tjänar förbudet mot statligt stöd till att skydda mot en snedvriden konkurrens som endast får begränsas genom stöd för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse i den utsträckning som faktiskt är nödvändigt.

48. Det föreslagna sättet för att avskaffa de underliggande motsättningarna mellan ränteförpliktelsen och garantin för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse medför förvisso en ökad administrativ börda, men förhindrar också varje incitament att avstå från en förhandsanmälan av stöd för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Dessutom upprätthålls kompetensfördelningen mellan kommissionen och de nationella domstolarna i reglerna om statligt stöd. Konkurrenternas rättigheter skyddas och det säkerställs att omfattningen av statliga stöd underkastas en strikt kontroll – oavsett om det sker inom ramen för Altmark-kriterierna eller om det sker genom godkännande av kommissionen.

35 Dom av den 24 juli 2003, Altmark Trans och Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415, punkterna 88 till och med 93); se även dom av den 8 mars 2017, Viasat Broadcasting UK/Kommissionen (C-660/15 P, EU:C:2017:178, punkt 26).

36 En liknande lösning har tidigare valts i det föreliggande fallet: Kommissionens beslut C(2004) 3632 slutlig av den 6 oktober 2004 i det statliga stödärendet N 313/2004 angående kapitalökning av [TV2 A/S] (EUT C 172, 2005, s. 3).

37 Punkterna 22–35 i förevarande förslag till avgörande.

38 Punkten 18 i detta förslag till avgörande.

49. Skyldigheten för en nationell domstol att ålägga en mottagare av ett stöd att betala ränta på rättsstridigt statligt stöd gäller därmed även om det rättsstridiga statliga stödet beviljats för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och kommissionen därefter enligt artikel 106.2 FEUF gjort bedömningen att det stödet är förenligt med den inre marknaden på grundval av en bedömning av den sammantagna ekonomiska situationen för det allmännyttiga bolaget, inklusive dess kapitaltäckning.

C. Den andra och den tredje tolkningsfrågan

50. Den andra och den tredje tolkningsfrågan handlar om hur räntebeloppet ska beräknas. Genom dessa frågor vill den hänskjutande domstolen få klarhet i vilket belopp som ska ligga till grund för räntan på det rättsstridiga statliga stödet. I huvudsak vill den hänskjutande domstolen få klarhet i om ränta ska åläggas med avseende på alla finansieringsåtgärder till förmån för TV 2 under den aktuella perioden eller om vissa åtgärder undantas.

51. Dessa frågor kan besvaras tillsammans. De knyter förvisso an till olika intressen, eftersom den andra frågan avser den delen av finansieringsåtgärderna till förmån för TV 2 som härrör från reklamintäkterna medan den tredje frågan avser de belopp som TV 2 överfört till de regionala kanalerna. Svar på båda frågorna finns dock i relevanta bestämmelser och praxis.

52. Anmälnings- och standstill-skyldigheterna gäller varje stödåtgärd.[39] Beträffande reklamintäkter[40] och beloppen som TV 2 överfört till regionala tv-kanaler[41] har unionsdomstolarna klargjort att förutsättningarna i artikel 107.1 FEUF är tillämpliga. Det är således utrett att dessa delar av finansieringsåtgärderna utgör statliga stöd.

53. Eftersom Danmark inte underrättat kommissionen om stödet och inte avvaktat kommissionens godkännande utgör dessa särskilt nämnda belopp formellt rättsstridiga stöd som utlöser en skyldighet att erlägga ränta på rättsstridigt statligt stöd.

54. Som redan påpekats saknar det betydelse för räntan på det rättsstridiga statliga stödet om mottagaren av det rättsstridiga stödet fått eller bibehållit en oberättigad konkurrensfördel.[42] Det är alltså irrelevant att, som den hänskjutande domstolen anser, TV 2 inte behållit en ”nettofördel” av de inkomster som överförts till de regionala tv-kanalerna. Ränteförpliktelsen härrör från förfarandeöverträdelsen och kompenserar för konkurrensfördelen som uppstått på grund av genomförandet av stödet i förtid.[43]

55. Svaret på den hänskjutande domstolens andra och tredje fråga är därför att de nationella domstolarna är skyldiga att förplikta stödmottagaren att betala ränta på rättsstridigt statligt stöd med avseende på samtliga belopp som genom kommissionens slutgiltiga beslut klassificerats som en konkurrensfördel för stödmottagaren i enlighet med artikel 107.1 FEUF.

39 Artikel 108.3 FEUF, skäl 2 och 5, artiklarna 2 och 3 i förordning nr 2015/1589 samt dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar (C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 88).

40 Dom av den 9 november 2017, Kommissionen/TV2/Danmark (C 656/15 P, EU:C:2017:836, punkterna 52 och 53).

41 Dom av den 24 september 2015, TV2/Danmark/Kommissionen (T 674/11, EU:T:2015:684, punkterna 167–172), och dom av den 9 november 2017, TV2/Danmark/Kommissionen (C 649/15 P, EU:C:2017:835, punkterna 48–57).

42 Se punkten 34 i detta förslag till avgörande.

43 Se punkterna 31 och 34 i detta förslag till avgörande.

VI. Slutsats

56. Jag föreslår således att domstolen ska besluta enligt följande:

1) Skyldigheten för en nationell domstol att besluta att en stödmottagare ska betala ränta på rättsstridigt statligt stöd gäller även om det rättsstridiga statliga stödet har beviljats för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och kommissionen i enlighet med artikel 106.2 FEUF därefter anser att stödet är förenligt med den inre marknaden mot bakgrund av en bedömning av den sammantagna ekonomiska situationen för det allmännyttiga bolaget inklusive dess kapitaltäckning.

2) Skyldigheten för en nationell domstol att förplikta en stödmottagare att betala ränta på rättsstridigt statligt stöd gäller för samtliga belopp som genom ett slutgiltigt beslut av kommissionen klassificerats som en konkurrensfördel för stödmottagaren i enlighet med artikel 107.1 FEUF.